

FORAGE CHARACTERISTIC OF NEW CZECH STRAINS OF MEDICAGO FALCATA

Pícninářská charakteristika českého novošlechtění vojtěšky typu falcata

Josef HAKL, Jaromír ŠANTRŮČEK, Josef KALISTA
KPI AF ČZU

Souhrn, klíčová slova

V České republice je v současné době registrováno 15 odrůd vojtěšky seté, všechny jsou sativa typu a pěstují se výhradně na orné půdě se sečným využitím. Šlechtitelům na ŠS Želešice podařilo získat z výchozího šlechtitelského materiálu populace vojtěšek, které budou přihlášeny do státních odrůdových zkoušek ÚKZÚZ. Jsou převážně media až falcata typu. Ve světě se tyto vojtěšky pěstují v méně příznivých výrobních podmínkách a k pastevním účelům.

Vojtěška, *Medicago falcata*, pastva

Summary, keywords

There is listed 15 cultivars of alfalfa in Czech republic and all are only sativa. It's grown solely on arable soil with cutting use. Nowadays we have got new experimental strains of *Medicago media* – *falcata* at department of forage crops and grassland management from breeding station Želešice. In the world these kinds of alfalfa are grown in less favourable area and are used for pasture.

Alfalfa, *Medicago falcata*, pasture

Úvod

Klesnil, Velich, Regal (1965) uvádějí, že vojtěška setá se vyznačuje hlubokým křovným kořenem, vzpřímeným tvarem trsu, silnými lodyhami, modrofialovou barvou květu a spirálovitě stočenými lusky. Je tetraploidní ($4n=32$). Vojtěška srpovitá se odlišuje rozvětvenými kořeny, rozložitým trsem, slabšími lodyhami, žlutou barvou květu a srpovitými lusky. Dle Dukiče, Eriče (1995) se vyskytuje jak v diploidní ($2n=16$), tak v tetraploidní formě ($4n=32$). Tetraploidní forma se volně kříží s vojtěškou setou a vzniká tak vojtěška prostřední. V některých zemích světa (USA, Kanada, Rusko, Maďarsko, aj.) jsou kromě odrůd typu sativa, registrovány i odrůdy vojtěšek, patřící k typu media a falcata (Raděj, 1970). Tyto odrůdy (např. Rambler, Ladak, Rizoma aj.) se vyznačují vytrvalostí, odolností k horším podmínkám a pastevnímu využití.

Metody

Na jaře roku 2001 byl na pozemcích Výzkumné stanice AF ČZU v Červeném Újezdě založen polní parcelkový pokus. Problematika je sledována na vojtěšce seté (*M. sativa*), odrůda Jarka a na třech experimentálních klonech vojtěšek (*M. media* až *M. falcata*) označených jako ŽE XLI, ŽE XLII a ŽE XLV. Pokus má 5 variant: **1. varianta** – 5(6)sečí za rok, po seči válení; **2. varianta** – 5(6)sečí, neošetřováno; **3. varianta** – 3(4)seče, po seči válení; **4. varianta** – 3(4) seče, po seči vláčeni; **5. varianta** – 3(4) seče, neošetřováno. Je sledován výnos, kvalita píce a další znaky. Pravidelně jsou prováděny inventarizace porostů a jsou hodnoceny i morfologické odlišnosti u nových klonů, především u utváření kořenového systému.

Výsledky - diskuse

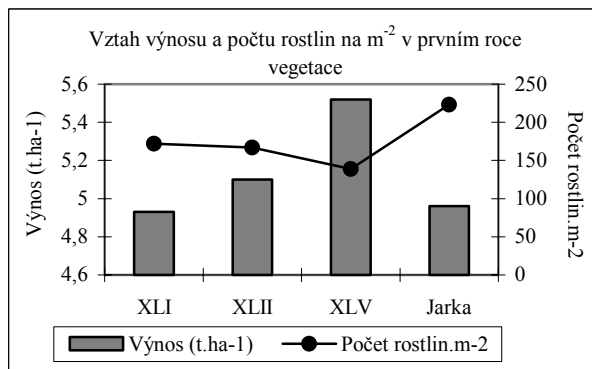
K dispozici jsou zatím pouze výsledky z roku 2001, kdy byl pokus založen.

Výnosy zjištěné v prvním roce vegetace jsou celkem vyrovnané, ale počet rostlin na metr čtvereční je velmi rozdílný. U nových klonů byl v roce založení porostu znatelně menší, což je možné vysvětlit větší tvrdoslupčností hybridních vojtěšek, kterou popisuje i Lukič (1997). V letošním jaře již dochází k postupnému vyrovnávání počtu rostlin na jednotce plochy tím, jak etapovitě vzhází další semena, u kontrolní odrůdy Jarka došlo k poklesu počtu rostlin, jak je uvedeno v tabulce.

Počty rostlin na m^2 u jednotlivých klonů a odrůdy Jarka

Sledované klony	Počet rostlin m^{-2} podzim 2001	Počet rostlin m^{-2} jaro 2002
ŽE XLI	172	199
ŽE XLII	167	248
ŽE XLV	139	200
Jarka	223	202

Vztah mezi výnosem sušiny z hektaru a počtem rostlin na metr čtvereční je znázorněn grafem.

Z grafu je patrný rozdíl ve struktuře tvorby výnosu oproti kontrolní Jarce, především u klonu XLV, kde je dosažen nejvyšší výnos s nejnižším počtem rostlin.

Pokus zatím trvá krátce, takže z výsledků nelze vyvozovat konečné závěry, ale přesto jsou již u nových klonů patrné rozdíly oproti kontrolní odrůdě Jarka.

Použitá literatura

- Dukič, D., Erič, P.: Lucerka. Poljoprivredni fakultet Novi Sad, 1995.
Klesnil, A., Velich, J., Regal, V.: Vojtěška. SZN, Praha, 1965.
Lukič, D.: Seed setting in various alfalfa species, Genetika, 29 (2): 145-152, 1997.
Raděj, J.: Odrůdová skladba vojtěšky v některých zemích světa. Studijní zpráva, Ustav vědecko-technických informací, Praha, 1970.

Řešeno v rámci výzkumného záměru č. MSM 412100003, rostlinný materiál dodala Agroprogen spol. s r.o, ŠS Želešice, publikováno s jejím souhlasem